

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЯПОНСЬКОЇ МУЗИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

STRUCTURAL-SEMANTIC FEATURES OF JAPANESE MUSIC TERMINOLOGY

Трушак В.І.,

викладач японської мови

Національного університету «Львівська політехніка»

У статті розглянуто японську музичну термінологію, особливості її структури, семантичні особливості японських музичних термінів. Також показано вияви цих особливостей на конкретних прикладах. Матеріалами дослідження є 135 лексем, відібраних із джерел (українсько-японських, російсько-японських, англо-японських, японсько-українських, японсько-російських і японсько-англійських словників). На основі класифікації українських музичних термінів С. Булик-Верхоли створено власну класифікацію японських музичних термінів. У межах кожної тематичної групи терміни розподілені також і за походженням.

Ключові слова: японська мова, музична термінологія, структура, семантика, структурні особливості, семантичні особливості.

В статье рассмотрена японская музыкальная терминология, особенности ее структуры, семантические особенности японских музыкальных терминов. Также показаны проявления этих особенностей на конкретных примерах. Материалами исследования является 135 лексем, отобранных из источников (украинско-японских, русско-японских, англо-японских, японско-украинских, японско-русских и японско-английских словарей). На основе классификации украинских музыкальных терминов С. Булик-Верхоли создана собственная классификация японских музыкальных терминов. В пределах каждой тематической группы термины распределены также и по происхождению.

Ключевые слова: японский язык, музыкальная терминология, структура, семантика, структурные особенности, семантические особенности.

The article deals with Japanese musical terminology, peculiarities of its structure, semantic peculiarities of Japanese musical terms. Also shown are the features of these specific examples. The materials of the study are 135 tokens from selected sources – Ukrainian-Japanese, Russian-Japanese, Anglo-Japanese, Japanese-Ukrainian, Japanese-Russian and Japanese-English dictionaries. On the basis of the classification of Ukrainian musical terms S. Bulik-Verkholy created his own classification of Japanese musical terms. Within each thematic group, terms are also distributed by origin.

Key words: Japanese language, musical terminology, structure, semantics, structural features, semantic peculiarities.

Постановка проблеми. Однією з найбільших і найважливіших складових частин лексикології будь-якої мови є її термінологія. А. Д'яков указує, що кількість термінів у розвинених мовах набагато перевищує кількість загальноживаних слів [3, с. 10]. С. Полюга наголошує, що комплексне дослідження термінологічної лексики, вивчення закономірностей її творення, структури термінів, дослідження системних відношень між одиницями цієї лексики перебуває в колі актуальних проблем мовознавства [9, с. 206]. На думку Т. Кудинової, вивчення мов для спеціальних цілей в останні десятиліття дало поштовх до появи й активного розвитку нової комплексної лінгвістичної дисципліни – термінознавства. Воно виникло в результаті інтенсивного поповнення словникового складу мов за рахунок спеціальних найменувань – термінів – лексичних одиниць, створюваних для позначення реалій і понять, серед яких найбільш важливими є лінгвістика, логіка, семіотика, загальна теорія систем (системологія). Унаслідок цього лінгвісти не могли не внести

свого мовознавчого світогляду й у термінознавство [5, с. 3]. Крім того, за словами Т. Катиша, розвиток усіх галузей мистецтва, основним призначенням якого є опосередковане відображення життя в художніх образах, має, як відомо, безпосередні зв'язки з рівнем розвитку суспільства, із тими зрушеннями, що відбуваються в ньому. Природно, що музика як один із видів мистецтва прагне до найбільш повного відображення життя в музичних образах за допомогою своїх специфічних виражальних засобів [4, с. 2]. Через це стає важливим вивчення японської музичної термінології задля повнішого розуміння способу мислення японців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові дослідження й публікації із цієї теми відсутні, оскільки в жодній із них музичну термінологію не розглянуто як окремий предмет вивчення, а її побіжно згадують під час вивчення японської термінології загалом. Тому теоретичною базою для цього дослідження є роботи С. Булик-Верхоли, зокрема праця «Лексико-

семантична характеристика української музичної термінології», яка, проте, розглядає не японську, а українську музичну термінологію.

Постановка завдання. Метою дослідження є виявлення структурних і семантичних особливостей японської музичної термінології. Завданнями дослідження є такі: визначити структурні особливості японських музичних термінів і семантичні особливості японських музичних термінів. Матеріалами дослідження є 135 лексем, відібраних із джерел (українсько-японських, російсько-японських, англо-японських, японсько-українських, японсько-російських і японсько-англійських словників).

Виклад основного матеріалу. У зв'язку з особливостями системи музичної термінології доцільно, крім загальнономовного поділу на ваго (слова японського походження), канго (слова китайського походження), гайрайго (слова іншомовного походження) і терміни мішаного походження, виділити в межах музичної термінології тематичні групи відповідно до значень термінів. С. Булик-Верхола виділяє 20 груп музичних термінів: назви музичних інструментів і їх деталей; професій, спеціальностей, амплуа; співацьких голосів і їх регістрів; види музичних колективів і їх групи; дій і процесів праці в галузі музики; напрямів, стилів, течій, шкіл у музиці; видів і жанрів музики, окремих музичних творів і їх складових частин; нотного письма; музичних форм і їх елементів; назви, що позначають інтервали, співзвуччя та їх складові частини; назви ладів і тональностей; назви метроритмічних понять; музичних темпів; динамічних відтінків і позначення характеру виконання; прикрас мелодичного рисунка; прийомів і способів виконання музики; музичних звуків, їх властивостей і музичних систем; наукових і навчальних музичних дисциплін і їх розділів; різновидів музичного слуху; музичних навчальних закладів і концертних організацій [2, с. 2]. Ця класифікація є дещо непідходящою для цього дослідження, оскільки в японській музичній термінології назви динамічних відтінків і позначення характеру виконання, так само як і назви метроритмічних понять, за структурою й значенням повністю ідентичні із загальноновживаними прикметниками, тому вони не потребують окремого розгляду.

За структурою всі музичні терміни можна поділити на 4 групи: неподільні терміни; терміни, які містять у своєму складі терміноелементи, що вказують на семантику; терміни, які не містять терміноелементів, але за складовими ієрогліфами яких можна визначити їх значення; терміни, які

складаються з кількох слів. У кожній структурній групі є різний розподіл ваго, канго, гайрайго й термінів мішаного походження.

До неподільних термінів належать ваго й гайрайго, наприклад : オーボエoboe «гобой» [11, с. 257], ケトルドラムketorudoramu «литаври» [11, с. 257], シンバルshimbaru «тарілки» [11, с. 257], 琴koto «кото» (японський тринадцятиструнний щипковий музичний інструмент) [7, с. 494], 鈴rin «дзвоник» [10, с. 103], ペグペグ pegu «кілок» [11, с. 2510], ブリイジburijji «струноутримувач» [11, с. 2510], 減gen «струна» [11, с. 2510], クラシックkurasshikku «класична музика» [11, с. 259], ヘビーメタルhebi metaru «хеві-метал» [11, с. 259], ソナタsonata «соната» [11, с. 256], アリアaria «арія» [6, с. 6101], オペラopera «опера» [1, с. 140], オペレッタoperetta «оперета» [1, с. 140], 歌uta «пісня» [11, с. 259], ベシストbēshisuto «бас-гітарист» [11, с. 2510], リードシンガーrīdo shingā «фронтмен групи» (співак-соліст) [11, с. 2510], シャープshāpu «дієз» [11, с. 256]. Оскільки ці терміни неподільні, то вони не містять структурних елементів.

Терміни, які містять терміноелементи, в музичній термінології представлені канго. Кожен терміноелемент має своє значення (самостійне або несамостійне) і вказує на значення самого терміна. Терміноелемент 楽器gakki «інструмент»: 金管楽器kinkan gakki «мідні духові інструменти» [11, с. 257], 木管楽器mokkan gakki «дерев'яні духові інструменти» [11, с. 257]; 楽gaku «музика»: 交響楽kōkyōgaku «симфонічна музика» [6, с. 1032], 室内音楽shitsunaiongaku «камерна музика» [6, с. 792]; 重奏jūsō i団dan, які не мають самостійного значення, а вживаються виключно в поєднаннях, які означають музичні колективи: 二重奏nijūsō «дуєт» [1, с. 63], 合唱団Gasshō-dan «хор» [6, с. 1011]; терміноелемент 曲kyoku «мелодія»: 練習曲rensūkyoku «етюд» [1, с. 66], 戯曲gikyoku «п'єса» [6, с. 934]; терміноелемент 奏sō «грати»: 独奏dokusō «музичне соло» [6, с. 9610]; 者sha «людина»: 独唱者dokushōsha «вокаліст соліст» [6, с. 9610], 指揮者shikisha «диригент» [11, с. 256]; 席seki «місце для сидіння»: 観客席kankyakuseki «глядацький зал» [6, с. 7710]; 学校gakkō «школа»: 音楽学校ongakugakkō «музична школа» [6, с. 1032]; 院in «вищий навчальний заклад»: 高等音楽院kōtōngakuin «консерваторія» [6, с. 1002]; 音on «звук»: 音階onkai «гама» [11, с. 256]; するsuru «робити»: 伴奏するbansōsuru «акомпанувати» [6, с. 679].

Терміни, які не містять терміноелементів, представлені канго й ваго, наприклад: 堅琴tategoto

«арфа» [6, с. 6102], 琵琶biwa «біва» (японський чотириструнний щипковий музичний інструмент) [7, с. 53], 吸い口suikuchi «мундштук» [6, с. 1032]; канго: 指板shiban «гриф, клавіатура» [8, с. 69], 音符ompu «нота» [11, с. 256], 五線譜gosenfu «нотний стан» [11, с. 256], 卜音記号to'on kigō «скриповий ключ» [11, с. 256], 休止符kyūshifu «знак паузи» [11, с. 256], 拍子hyōshi «такт» [11, с. 256], 楽譜gakufu «нотний текст» [11, с. 256], 触れることfureru koto «вібрація» [10, с. 197], 変調henchūō «модуляція» [8, с. 517]. Ці терміни не містять терміноелементів, але близькі за значенням терміни мають подібні елементи; так, для термінів 卜音記号to'on kigō «скриповий ключ» [11, с. 256] і へ音記号heon kigō «басовий ключ» [11, с. 256] спільною буде частина 記号kigō «ключ (як музичний термін)». Терміни, які складаються з кількох слів, представлені термінами мішаного походження: 調子が狂うchyōshi ga kiruu «розстроюватися» (про музичний інструмент) [6, с. 944], 調子を合わせるchyōshi o awaseru «настроювати музичний інструмент» [6, с. 1043], コンサート番組の紹介者 konsātobangumi no shyōkaisha «конферансьє» [6, с. 1003], 付き物tsukimono «акомпанемент» [10, с. 5], テノール歌手tenōrukashū «тенор» (як співак хору) [1, с. 206]. За структурою ці терміни є різними поєднаннями канго, ваго й гайрайго, тому їх особливості залежать від їх складових частин.

Семантичні особливості, пов'язані з приналежністю термінів до тематичних груп. У дослідженні представлені терміни з тематичних груп «назви музичних інструментів», «назви деталей музичних інструментів», «назви музичних напрямів і стилів», «назви музичних колективів», «назви учасників музичних колективів», «назви музичних професій», «терміни, пов'язані з нотним письмом», «дії й процеси в галузі музики», «назви концертних організацій», «назви музичних навчальних закладів», «назви музичних систем і музичних співзвуч», «назви прийомів і способів виконання музики», «терміни на позначення прикрас мелодичного рисунка». Тематична група «назви музичних інструментів» є найбільшою в японській музичній термінології. У межах цієї тематичної групи наявні різні види термінів. Ураховуючи кількість термінів, є потреба в класифікації термінів у середині групи за способом функціонування інструментів: 金管楽器kinkan gakkі «мідні духові інструменти» [11, с. 257]: ラッパrappa «горн» [6, с. 731], フレンチホルンfrenchi horun «валторна» [11, с. 257]; 木管楽器 mokkan gakkі «дерев'яні духові інструменти» [11, с. 257]: ファゴットfagotto «фагот» [11, с. 257], コントラファゴットkontora fagotto «контр-фагот»

[11, с. 257], オーボエōboe «гобой» [11, с. 257]; 打楽器dagakkі «ударні інструменти» [11, с. 257]: ケトルドラムketorudoramu «литаври» [11, с. 257], シンバルshimbaru «тарілки» [11, с. 257], ビブラフォンbiburafon «вібрафон, ксилофон» [11, с. 257], ドラムセットdoramu setto «ударна установка» [11, с. 2510], 鈴rin «дзвоник» [Дж. 5, с. 103], 銅鑼dora «гонг» [Дж. 5, с. 257]; 爪弾き弦楽器 tsumebikigengakkі «щипкові інструменти» [6, с. 1024]: エレキギターerekigitā «електрогітара» [11, с. 2510], 豎琴tategoto «арфа» [6, с. 6102], 琵琶biwa «біва» (японський чотириструнний щипковий музичний інструмент) [7, с. 53], 三味線syamisen «сямісен» (японський триструнний щипковий музичний інструмент) [10, с. 217], 琴koto «кото» (японський тринадцятиструнний щипковий музичний інструмент) [7, с. 494]; 弦楽器gengakkі «струнно-смичкові інструменти» [11, с. 256]: バイオリンbaiorin «скрипка» [11, с. 256], チェロchero «віолончель» [11, с. 256], 胡弓kokuū «кокую» (японський традиційний струнно-смичковий інструмент) [7, с. 467]; інші музичні інструменти: キーボードkībōdo «синтезатор» [11, с. 2510], アコーディオンakōdion «баян, акордеон» [1, с. 26]. Важливо зазначити про наявність у межах тематичної групи «назви музичних інструментів» пар термінів типу канго гайрайго, які позначають одне й те саме поняття, зокрема: арфа: ハープhāpu [11, с. 256] – 豎琴tategoto [6, с. 6102]. Назви тематичної групи «деталі музичних інструментів» представлені найпізнішими за часом запозиченнями гайрайго: ピックアップrikkuappu «машинка» [11, с. 2510], ネットnekku «гриф» [11, с. 2510], ペグpegu «кілок» [11, с. 2510], ブリッジburijji «струноутримувач» [11, с. 2510]; ваго: 減gen «струна» [11, с. 2510], 吸い口suikuchi «мундштук» [6, с. 1032]; канго: 指板shiban «гриф, клавіатура» [10, с. 69]. У цій тематичній групі є велика кількість ваго, створених за таким типом: два ієрогліфи, які читаються за кунним читанням, поєднані фуриганною. Побудовані таким способом терміни можна умовно розділити на дві частини – дія, яка відбувається під час правильного функціонування деталі інструмента (у цьому прикладі 吸い\ sui «дути»), і те, яким способом або органом людського тіла буде виконуватися ця дія (у нашому прикладі 口kuchi «рот»). Канго утворюються за допомогою кількох ієрогліфів і не містять фуригану. За своєю структурою вони також поділені на дві частини – за допомогою чого й чим ця деталь використовується (指shi «палець» і 板ban «плита»). Тематична група «назви музичних напрямів і стилів» представлена термінами гайрайго й канго: ブルスburūsu «блюз» [11, с. 259], ポ

ップス *poppusu* «поп-музика» [11, с. 259], ラップ *rappu* «реп» [11, с. 259], クラシック *kurasshikku* «класична музика» [11, с. 259], ヘビメタル *hebi metaru* «хеви-метал» [11, с. 259], 交響楽 *kōkyōgaku* «симфонічна музика» [6, с. 1032], 室内音楽 *shitsunaiongaku* «камерна музика» [6, с. 792]. Прослідковується, що гайрайго позначають поняття, які стосуються сучасної музики, а канго позначають поняття, які стосуються класичної музики. Тематична група «назви видів музичних колективів» представлена термінами гайрайго й канго: オーケストラ *ōkesutora* «оркестр» [11, с. 256], アンサンブル *ansanburu* «ансамбль» [1, с. 24], デュエット *duetto* «дуєт» [1, с. 63], 四重奏 *shijūsō* «квартет» [6, с. 795], 二重奏 *nijūsō* «дуєт» [1, с. 63].: 合唱団 *Gasshō-dan* «хор» [6, с. 1011], 弦楽団 *gengakudan* «камерний оркестр» [6, с. 979]. Важливо зазначити про наявність у межах тематичної групи «назви музичних колективів» пар термінів типу канго гайрайго, які позначають одне й те саме поняття, зокрема квартет: 四重奏 *shijūsō* [6, с. 795] – カルテット *karutetto* [6, с. 695]; дуєт: デュエット *duetto* [1, с. 63] – 二重奏 *nijūsō* [1, с. 63]. Тематична група «назви учасників музичних колективів» представлена гайрайго, канго й термінами мішаного походження: ベシスト *beshisuto* «бас-гітарист» [11, с. 2510], リードシンガー *gīdo shingā* «фронтмен групи» (співак-соліст) [11, с. 2510], ドラマー *doramā* «барабанщик, ударник» [11, с. 2510], ギタリスト *gitarisuto* «гітарист» [11, с. 2510], 独唱者 *dokushōsha* «вокаліст соліст» [6, с. 9610], テノール歌手 *tenōrukashū* «тенор» (як співак хору) [1, с. 206]. Можна відзначити, що гайрайго позначають поняття, які стосуються сучасної музики, а канго позначають поняття, які стосуються класичної музики. Тематична група «назви музичних професій» представлена канго й термінами мішаного походження: 指揮者 *shikisha* «диригент» [11, с. 256], 作曲家 *sakkyokuka* «композитор» [6, с. 2010], コンサート番組の紹介者 *konsāto bangumi no shyōkaisha* «конферансьє» [6, с. 1003]. Термін コンサート番組の紹介者 *konsāto bangumi no shyōkaisha* «конферансьє» [6, с. 1003] можна поділити на такі частини – носії значення: 紹介者 *shyōkaisha* «ведучий» і コンサート番組 *konsāto bangumi* «концертна програма». Частка の *no* несе функцію поєднання цих двох частин у єдиний термін. До тематичної групи «назви музичних творів і їх частин» належать канго, гайрайго й ваго: 練習曲 *rensūkyoku* «етюд» [1, с. 66], 戯曲 *gikyoku* «п'єса» [6, с. 934], 序曲 *jokyoku* «увертюра» [11, с. 256], 独奏 *dokusō* «музичне соло» [6, с. 9610], 伴奏 *bansō* «акомпанемент» [7, с. 49], ソナタ *sonata* «соната» [11, с. 256],

アリア *aria* «арія» [6, с. 6101], オペラ *opera* «опера» [1, с. 140], オペレッタ *operetta* «оперета» [1, с. 140], 歌 *uta* «пісня» [11, с. 259], 付き物 *tukimono* «акомпанемент» [Дж. 5, с. 5]. Потрібно зауважити, що ваго несуть значення питоми японських понять, канго – запозичених понять, які були запозичені й легко засвоєні японською мовою, а гайрайго – запозичених понять, які на момент запозичення були новими й безеквівалентними, що призвело до їх засвоєння у вигляді відтворення іноземного слова, яке позначає запозичене поняття. Тематична група «терміни, пов'язані з нотним письмом» представлена канго й гайрайго: 音符 *ompu* «нота» [11, с. 256], 五線譜 *gosenfu* «нотний стан» [11, с. 256], ト音記号 *to'on kigō* «скрипковий ключ» [11, с. 256], ヘ音記号 *heon kigō* «басовий ключ» [11, с. 256], 休止符 *kyūshifu* «знак паузи» [11, с. 256], 拍子 *hyōshi* «такт» [11, с. 256], 楽譜 *gakufu* «нотний текст» [11, с. 256], シヤープ *shāpu* «дієз» [11, с. 256]. Оскільки семантика понять є достатньо зрозумілою, то тематична група «терміни, пов'язані з нотним письмом» майже не містить гайрайго. Тематична група «дії й процеси в галузі музики» представлена термінами мішаного типу й канго. Терміни мішаного походження в цій тематичній групі складаються з кількох слів і утворюються поєднанням канго й ваго, де ваго означає власне дію, а канго пояснює, із чим або як вона відбувається. Наприклад: 調子が狂う *chyōshi ga kuruu* «розстроюватися» (про музичний інструмент) [6, с. 944], 調子を合わせる *chyōshi o awaseru* «настроювати музичний інструмент» [6, с. 1043]. Тут ми також можемо побачити наявність спільних частин. У наведених прикладах це частина 調子 *chyōshi* «стрій». Канго в цій тематичній групі утворюються за допомогою додавання до термінів із тематичної групи частин музичних термінів слова する *suru* «робити», який виступає як терміноелемент і є показником приналежності терміна до тематичної групи дій і процесів у галузі музики: 伴奏する *bansōsuru* «акомпанувати» [6, с. 679]. Цей термін побудований на основі терміна 伴奏 *bansō* «акомпанемент» [7, с. 49]. Інші тематичні групи представлені малою кількістю термінів. Тематична група «назви концертних організацій» представлена канго: 観客席 *kankyakuseki* «глядацький зал» [6, с. 7710]. Тематична група «назви музичних навчальних закладів» представлені канго: 音楽学校 *ongakugakkō* «музична школа» [6, с. 1032], 高等音楽院 *kōtōongakuin* «консерваторія» [6, с. 1002]. Тематична група «назви музичних систем і музичних співзвуч» представлена канго: 音階 *onkai* «гама» [11, с. 256], 協和音 *kyōwaon* «акорд» [1, с. 141]. Тематична група

«назви прийомів і способів виконання музики» представлена ваго й утворена за моделлю «один ієрогліф, який читається за кунним читанням, поєднаний із фуриганом»: 触れること *fureru koto* «вібрація» [Дж. 5, с. 197]. Тут ми бачимо, що термін утворюється за рахунок додавання до дієслова частки こと *koto*. Тематична група «терміни на позначення прикрас мелодичного рисунка» представлена канго: 変調 *henchū* «модуляція» [10, с. 517]. Оскільки семантика понять є достатньо зрозумілою, то вищезгадані тематичні групи не містять гайрайго.

Висновки. Ураховуючи особливості японської музичної термінології, є потреба в класифікації за тематичними групами, у яких наявні в різній кількості різні за будовою терміни різних лексичних шарів. За структурою терміни можна умовно розділити на ті, які можуть бути поділені на частини, і неподільні терміни. Семантика японських музичних термінів умотивована зрозумілістю термінів із певних лексичних шарів японцям. За семантикою терміни поділяються на тематичні групи. Виділяють 20 тематичних груп музичних термінів: назви музичних інструментів і їх деталей; професій, спеціальностей, амплу; співацьких голосів і їх реєстрів; види музичних колективів і їх групи; дій і процесів праці в галузі музики; напрямів, стилів, течій, шкіл у музиці; видів і жанрів музики, окремих музичних творів і їх складових частин; нотного письма; музичних форм і їх елементів; назви, що означають інтервали, співзвуччя та їх складові частини; назви ладів і тональностей; метроритмічних понять; музичних

темтів; динамічних відтінків і позначення характеру виконання; прикрас мелодичного рисунка; прийомів і способів виконання музики; музичних звуків, їх властивостей і музичних систем; наукових і навчальних музичних дисциплін і їх розділів; різновидів музичного слуху; музичних навчальних закладів і концертних організацій. Тематичні групи представлені різною кількістю термінів усіх видів. Незалежно від приналежності до тематичних груп, гайрайго позначають невідомі японцям поняття, що призводить до відтворення їх значень із мови-запозичувача. Ваго й канго складені з японських ієрогліфів, через що їх значення вмотивовані значеннями цих ієрогліфів і вказують не тільки власне значення термінів, а й показують особливі ознаки зазначених у цих термінах понять. Значення термінів мішаного походження пов'язані зі значенням слів, які входять у ці терміни. Крім того, у той час, як канго, ваго й терміни мішаного походження переважно позначають поняття, які стосуються класичної музики, більшість термінів-гайрайго позначають поняття, які стосуються сучасної музики. Важливо зазначити, що є пари подібних за значенням термінів, які позначають одне й те саме поняття. Наявність таких пар показує формування японської музичної термінології. Подальші дослідження мають великі перспективи, оскільки можливим є й розширення матеріалу дослідження, і пошук інших особливостей музичної термінології з подальшою реалізацією результатів дослідження в японсько-українському й українсько-японському словниках музичних термінів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бондаренко І., Хіно Т. Українсько-японський, японсько-український словник, навчальний словник японських ієрогліфів. Київ. Альтернативи. 19910. 592 с.
2. Булик-Верхола С. Лексико-семантична характеристика української музичної термінології. Л., Вид-во Нац. ун-ту «Львів. політехніка». 2010. 6 с.
3. Д'яков А. Основи термінотворення: семант. і соціолінгвіст. аспекти. К.: Видавничий дім «Academia». 2004. 220 с.
4. Катиш Т. Музичні терміни в мові сучасної української фантастики. *Вісник Запорізького державного університету*. № 1. 2000. 7 с.
5. Кудинова Т. Структурно-семантические особенности многокомпонентных терминов в подъязыке биотехнологий (на материале русского и английского языков): дис. ... канд. филолог. наук. Орёл, 2006. 21 с.
6. Лаврентьев Б., Неверов С. Японско-русский и русско-японский словарь, изд. 10-е, исправленное. М., Дрофа. Русский язык медиа. 2009. 1036 с.
7. Неверов С., Попов К. и др. Большой японско-русский словарь в двух томах: под редакцией Н. Конрада. Т. 1. М., Советская Энциклопедия. 1970. 10010 с.
8. Неверов С., Попов К. и др. Большой японско-русский словарь в двух томах: под редакцией Н. Конрада. Т. 2. М., Советская Энциклопедия. 1970. 920 с.
9. Полюга С. Еволюційна модель становлення прикметника та семантика категорії ступенів порівняння. *Studia Linguistica*. Випуск 5. 2011. С. 206.
10. Hepburn J. Japanese-English And English-Japanese Dictionary. New York, A. D. F. Randolph & Company. 552 с.
11. Wilkes A. Japanese-English bilingual visual dictionary. London, New York, Melbourne, Munich, Dehli. First American Edition. 2011. 360 с.